

แบบบันทึกองค์ความรู้รายบุคคล

๑. ชื่อองค์ความรู้ ผู้นำชุมชน กลไกหลักของการพัฒนาชุมชน
๒. ชื่อเจ้าของความรู้ นางวนิดา อุ่นเรือน ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
๓. องค์ความรู้ที่บ่งชี้ (เลือกได้จำนวน ๑ หมวด)

- ☒ หมวดที่ ๑ สร้างสรรค์ชุมชนพึ่งตนเองได้
- ☐ หมวดที่ ๒ ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัวอย่างสมดุล
- ☐ หมวดที่ ๓ เสริมสร้างทุนชุมชนให้มีธรรมาภิบาล
- ☐ หมวดที่ ๔ เสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง

๔. ที่มาและความสำคัญในการจัดทำองค์ความรู้ (อธิบายโดยละเอียด)

การขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชน สิ่งสำคัญคือการทำงานโดยอาศัยชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ล้วนแต่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน มีผู้นำชุมชนที่ทุ่มเทความสามารถ ทำให้ชาวบ้านมีความเชื่อมั่น และเข้าร่วมกิจกรรม จนทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นสร้างความเข้มแข็งและเปลี่ยนแปลงให้กับชุมชนของตนได้เป็นอย่างดี

๕. รูปแบบ กระบวนการ หรือลำดับขั้นตอน (อธิบายโดยละเอียด) (คะแนนเต็ม ๑๕ คะแนน)

๑. เมื่อต้องลงปฏิบัติงานในพื้นที่โดยเริ่มที่ไปพบผู้นำชุมชนก่อน หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน องค์กรเครือข่ายพัฒนาชุมชน (ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ) และเชิญผู้นำ ที่ชาวบ้านให้ความนับถือ เช่น พระภิกษุสงฆ์ ปราชญ์ชุมชนด้านต่างๆ ผู้นำสตรีในชุมชน กลุ่มองค์กรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อพบปะพูดคุยถึงทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ร่วมวิเคราะห์ วางแผนการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เข้าใจตรงกัน และทำงานร่วมกันไปในทิศทางเดียวกัน

๒. สร้างกลุ่มแกนนำให้มีศักยภาพ มีวิสัยทัศน์ มีความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชน มีการจัดตั้งคณะทำงาน เป็นการสนับสนุนให้เกิดการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบโดยชุมชนเอง สร้างกระบวนการตัดสินใจ ในการกำหนดแผนงาน เป้าหมายการทำงานร่วมกัน (พัฒนาการอาจแนะนำให้ดึงคนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจในกิจกรรม มีคุณภาพ มีความคิดสร้างสรรค์เข้ามาร่วมเป็นคณะทำงาน)

๓. สร้างความเชื่อมั่นให้กับคนในชุมชน ผู้นำชุมชนและกลุ่มแกนนำ ต้องเป็นต้นแบบให้คนในชุมชนเข้าใจตรงกัน ร่วมกันทำให้ไปในทิศทางเดียวกัน โดยอยู่ร่วมกันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน สามัคคี ร่วมคิดร่วมทำพัฒนาชุมชน ทำให้คนในชุมชนยอมรับ เชื่อมั่น จนเกิดความร่วมมือของคนในชุมชน สร้างจิตสำนึกให้ชุมชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยใช้วิธีการชี้แจงแนวทางในเวทีประชุมประจำเดือนให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของกิจกรรม โครงการที่จะส่งเสริมให้ทุกคนได้มีการพัฒนาทักษะ ความรู้ ประกอบสัมมาชีพ มีรายได้ พึ่งพาตนเองได้ นำภูมิปัญญา และทรัพยากรภายในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า

๔. ประสานภาคีเครือข่ายจากองค์กรภาครัฐ เอกชน ในการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชน เพื่อที่จะให้ชุมชนได้รับการส่งเสริม สนับสนุน จัดตั้ง พัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มการผลิตของคนในชุมชนให้เป็นกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย เช่น การเกษตรแบบผสมผสาน การแปรรูปอาหาร งานหัตถกรรม การท่องเที่ยวชุมชน

๖/เทคนิคในการ...

๖. เทคนิคในการปฏิบัติงาน (อธิบายโดยละเอียด) (คะแนนเต็ม ๒๕ คะแนน)

๑. พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนกับผู้นำชุมชนให้เป็นประจำสม่ำเสมอ โดยใช้เวลาช่วงเย็นหลังเลิกงานของผู้นำชุมชน เพื่อพูดคุย ระดมความคิดเห็นเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา และให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใดที่เป็นความต้องการเพื่อใช้แก้ปัญหา

๒. ประชาสัมพันธ์บ่อยๆ โดยการเข้าร่วมเวทีประชุมประจำเดือนกับชาวบ้าน (เป็นการสื่อสาร และเผยแพร่ข้อมูล ข้อเท็จจริงไปสู่กลุ่มชาวบ้านได้ในวงกว้าง) เน้นการสื่อสารแนวทางการปฏิบัติงานให้ชาวบ้านฟังแล้วเข้าใจง่าย ความโปร่งใสในการทำงานของคณะทำงาน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและประโยชน์ที่จะเกิดกับชุมชน (เชิญบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ศรัทธา เข้าร่วมประชุมเพื่อที่จะให้คำปรึกษา มีข้อเสนอแนะสร้างความเชื่อมั่น และเพื่อหวังผลในความร่วมมือจากชาวบ้าน)

๓. การประสานกับภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง จะสามารถสนับสนุนได้อย่างต่อเนื่อง เช่นภาครัฐ ได้แก่ มหาวิทยาลัย วิทยาลัยอาชีวศึกษา ภาครัฐวิสาหกิจ เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ และภาคเอกชน เช่น รีสอร์ท โรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ (ภาคีเครือข่ายจะมีกิจกรรม/โครงการที่เข้ามาเพื่อพัฒนาชุมชนอยู่ในแผนงานประจำปี อยู่แล้ว บ่อยครั้งที่ภาคีเครือข่ายจะขอข้อมูลจากพัฒนาการในการหาพื้นที่ดำเนินการที่เหมาะสมกับกิจกรรม/โครงการที่จะทำ ถือเป็นการสร้างโอกาสในการบูรณาการร่วมกัน)

๗. ปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไข (อธิบายโดยละเอียด) (คะแนนเต็ม ๒๕ คะแนน)

๑. ประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตแบบ "ต่างคน ต่างทำ" ขาดการมีส่วนร่วม

วิธีแก้ไข คือ เริ่มจากคนกลุ่มเล็กๆ เช่น ผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน โดยทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นเป็นตัวอย่างถึงข้อดีในการ "ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์" และพร้อมที่จะร่วมมือโดยมีแรงจูงใจเป็นผลกำไร ค่าตอบแทน ที่เป็นประโยชน์ของตน

๒. ผู้นำชุมชนที่ เป็นผู้สูงวัย ในฐานะเป็นผู้ที่มากด้วยความรู้ และประสบการณ์ ก็จะยึดมั่นในความคิดของตนเป็นหลัก ไม่ค่อยยอมรับความรู้ใหม่ๆ หรือการเข้าถึงข่าวสารด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่

วิธีแก้ไข คือ เชิญให้มีส่วนร่วมในการทำงาน เชิญเข้าร่วมเป็นคณะทำงานเพื่อที่เป็นที่ปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ พร้อมกับค่อยๆ ให้เรียนรู้เทคโนโลยี เป็นการแสดงออกกับผู้นำชุมชนที่สูงอายุได้รู้สึกภูมิใจ และเห็นคุณค่าของตน

๓. วิถีชีวิตของคนในชุมชน ส่วนใหญ่ในแต่ละวัน จะมีแต่เด็ก และผู้สูงวัยที่อยู่ในชุมชนมากกว่าวัยแรงงานที่ต้องออกไปทำงานข้างนอก เมื่อมีกิจกรรม/โครงการพัฒนาต่างๆ ที่จะต้องเข้าไปประชาสัมพันธ์ไปประชุม ส่วนใหญ่ก็จะเป็นผู้สูงวัยเข้าร่วมประชุม ทำให้มีข้อจำกัดในการแสดงความคิดเห็น ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้

วิธีแก้ไข คือ เมื่อมีโครงการ/กิจกรรมที่จะต้องเข้าไปดำเนินการ จะขอประชุมชาวบ้านโดยใช้เวลาช่วงวันหยุดของสัปดาห์ ใช้ช่วงเวลาที่คนในชุมชนสามารถออกมาประชุม พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ ก่อนวันนัดประชุมจะให้ผู้นำชุมชนแจ้งเรื่องให้กับชาวบ้าน ใช้วิธีประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย แจ้งผ่านทางโทรศัพท์ โดยเน้นย้ำกับผู้นำชุมชนถึงเป้าหมายผู้ที่เข้าร่วมประชุมให้เหมาะสมกับกิจกรรม/โครงการที่จะดำเนินการ

/๘.ประโยชน์ของ...

๘. ประโยชน์ขององค์ความรู้ (อธิบายโดยละเอียด) (คะแนนเต็ม ๒๕ คะแนน)

๑. การทำงานกับผู้นำที่หลากหลาย ทำให้เราได้เรียนรู้ความคิด ทักษะ ศักยภาพของผู้นำที่ทำงานร่วมกัน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพขึ้น

๒. การพบปะ พูดคุยกับผู้นำชุมชน กลุ่มแกนนำบ่อยๆ ทำให้เรามองเห็นปัญหาได้เร็ว และจัดการแก้ปัญหาได้ง่ายขึ้น มีการวางแผนและปรับแผนงาน ทำให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

๓. เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมร่วมกันกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็น โอกาสในการพัฒนา ศักยภาพ แสดงความสามารถที่ซ่อนอยู่ ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น